संस्कृत

ADVANCED SANSKRIT
PART 3

WEEK FIVE

DIAMOND MOUNTAIN

DIAMOND MOUNTAIN UNIVERSITY

Advanced Sanskrit, 3
Brian Smith (Ven. Sumati Marut) (brian.smith@ucr.edu)

Spring Term, Class Schedule

WEEK FIVE: Thursday, May 24, 2007 1:00 – 4:00 PM

A. Quiz covering periphrastic and compound conjugation in Whitney

B. Review of Arya Nagarjuna's मूलमध्यमककारिका, chapter 7.

HOMEWORK FOR THE SUMMER:

Translate the first chapter of the Bhagavad Gita (see below).

For your translation you may use any one of the many good translations available. One of the best and easily procurable is THE BHAGAVAD GITA: KRISHNA'S COUNSEL IN TIME OF WAR, translated by Barbara Stoler Miller (Bantam Books, 1986). There are also lots of on-line resources for the Bhagavad Gita. Avail yourself of them.

भगवद् गीता

प्रथमोऽध्यायः

धृतराष्ट्र उवाच

धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे समवेता युयुत्सवः ।
मामकाः □ाण्डवाश्चैव किमकुर्वत संजय ॥१-१॥

संजय उवाच

दृष्ट्वा तु □ाण्डवानीकं व्यूढं □ुर्योधनस्त□ा ।
आचार्यमु□संगम्य राजा वचनमब्रवीत□॥१-२॥

□श्यैतां □ाण्डु□ुत्राणामाचार्य महतीं चमूम□।
व्यूढां द्रु□□□ुत्रेण तव शिष्येण धीमता ॥१-३॥

अत्र शूरा महेष्वासा भीमार्जुनसमा युधि ।
युयुधानो विरा□श्च द्रु□□श्च महारथः ॥१-४॥

धृष्टकेतुश्चेकितानः काशिराजश्च वीर्यवान□।
□ुरुजित्कुन्तिभोजश्च शैब्यश्च नर□ुङ्गवः ॥१-५॥

युधामन्युश्च विक्रान्त उत्तमौजाश्च वीर्यवान□।
सौभद्रो द्रौ□□याश्च सर्व एव महारथाः ॥१-६॥

अस्माकं तु विशिष्टा ये तान्नि□ोध द्विजोत्तम ।
नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं तान्ब्रवीमि ते ॥१-७॥

भवान्भीष्मश्च कर्णश्च कृ□श्च समितिंजयः ।
अश्वत्थामा विकर्णश्च सौम□त्तिस्तथैव च ॥१-८॥

अन्ये च □हवः शूरा म□र्थे त्यक्तजीविताः ।
नानाशस्त्रप्रहरणाः सर्वे युद्धविशार□ाः ॥१-९॥

अ□र्याप्तं त□स्माकं □लं भीष्माभिरक्षितम□।
□र्याप्तं त्वि□मेतेषां □लं भीमाभिरक्षितम□॥१-१०॥

अयनेषु च सर्वेषु यथाभागमवस्थिताः ।
भीष्ममेवाभिरक्षन्तु भवन्तः सर्व एव हि ॥१-११॥

तस्य संजनयन्हर्षं कुरुवृद्धः □ितामहः ।
सिंहना□ं विनद्योच्चैः शङ्खं □ध्मौ प्रता□वान□॥१-१२॥

ततः शङ्खाश्च भेर्यश्च □णवानकगोमुखाः ।
सहसैवाभ्यहन्यन्त स शब□स्तुमुलोऽभवत□॥१-१३॥

ततः श्वेतैर्हयैर्युक्ते महति स्यन□ने स्थितौ ।
माधवः □ाण्डवश्चैव □िव्यौ शङ्खौ प्र□ध्मतुः ॥१-१४॥

□ाञ्चजन्यं हृषीकेशो □ेव□त्तं धनञ्जयः ।
□ौण्ड्रं □ध्मौ महाशङ्खं भीमकर्मा वृको□रः ॥१-१५॥

अनन्तविजयं राजा कुन्ती□ुत्रो युधिष्ठिरः ।
नकुलः सह□ेवश्च सुघोषमणि□ुष□कौ ॥१-१६॥

काश्यश्च परमेष्वासः शिखण्डी च महारथः ।
धृष्टद्युम्नो विराटश्च सात्यकिश्चापराजितः ॥१-१७॥

द्रुपदो द्रौपदेयाश्च सर्वशः पृथिवीपते ।
सौभद्रश्च महाबाहुः शङ्खान्दध्मुः पृथक्पृथक् ॥१-१८॥

स घोषो धार्तराष्ट्राणां हृदयानि व्यदारयत् ।
नभश्च पृथिवीं चैव तुमुलो व्यनुनादयन् ॥१-१९॥

अथ व्यवस्थितान्दृष्ट्वा धार्तराष्ट्रान्कपिध्वजः ।
प्रवृत्ते शस्त्रसंपाते धनुरुद्यम्य पाण्डवः ॥१-२०॥

हृषीकेशं तदा वाक्यमिदमाह महीपते ।

अर्जुन उवाच

सेनयोरुभयोर्मध्ये रथं स्थापय मेऽच्युत ॥१-२१॥

यावदेतान्निरिक्षेऽहं योद्धुकामानवस्थितान् ।
कैर्मया सह योद्धव्यमस्मिन्रणसमुद्यमे ॥१-२२॥

योत्स्यमानानवेक्षेऽहं य एतेऽत्र समागताः ।
धार्तराष्ट्रस्य दुर्बुद्धेर्युद्धे प्रियचिकीर्षवः ॥१-२३॥

संजय उवाच

एवमुक्तो हृषीकेशो गुडाकेशेन भारत ।
सेनयोरुभयोर्मध्ये स्था□यित्वा रथोत्तमम □॥१-२४॥

भीष्मद्रोणप्रमुखतः सर्वेषां च महीक्षिताम □।
उवाच □ार्थ □श्यैतान्समवेतान्कुरूनिति ॥१-२५॥

तत्रा□श्यत्स्थितान्□ार्थः □तृनथ □तामहान □।
आचार्यान्मातुलान्भ्रातृन्□ुत्रान्□ौत्रान्सखींस्तथा ॥१-२६॥

श्वशुरान्सुहृ□श्चैव सेनयोरुभयोर□ ।
तान्समीक्ष्य स कौन्तेयः सर्वान्□न्धूनवस्थितान □॥१-२७॥

कृ□या □रयाविष्टो विषी□न्नि□मब्रवीत □।

अर्जुन उवाच

दृष्ट्वेमं स्वजनं कृष्ण युयुत्सुं समु□स्थितम □॥१-२८॥

सी□न्ति मम गात्राणि मुखं च □रिशुष्यति ।
वे□थुश्च शरीरे मे रोमहर्षश्च जायते ॥१-२९॥

गाण्डीवं स्रंसते हस्तात्त्वक्चैव □रि□ह्यते ।
न च शक्नोम्यवस्थातुं भ्रमतीव च मे मनः ॥१-३०॥

निमित्तानि च □श्यामि वि□रीतानि केशव ।
न च श्रेयोऽनु□श्यामि हत्वा स्वजनमाहवे ॥१-३१॥

न काङ्क्षे विजयं कृष्ण न च राज्यं सुखानि च ।
किं नो राज्येन गोविन्□ किं भोगैर्जीवितेन वा ॥१-३२॥

येषामर्थे काङ्क्षितं नो राज्यं भोगाः सुखानि च ।
त इमेऽवस्थिता युद्धे प्राणांस्त्यक्त्वा धनानि च ॥१-३३॥

आचार्याः □ितरः □ुत्रास्तथैव च □ितामहाः ।
मातुलाः श्वशुराः □ौत्राः श्यालाः सं□न्धिनस्तथा ॥१-३४॥

एतान्न हन्तुमिच्छामि घ्नतोऽ□ि मधुसू□न ।
अ□ि त्रैलोक्यराज्यस्य हेतोः किं नु महीकृते ॥१-३५॥

निहत्य धार्तराष्ट्रान्नः का प्रीतिः स्याज्जनार्□न ।
□ा□मेवाश्रये□स्मान्हत्वैतानाततायिनः ॥१-३६॥

तस्मान्नार्हा वयं हन्तुं धार्तराष्ट्रान्स्व□ान्धवान□।
स्वजनं हि कथं हत्वा सुखिनः स्याम माधव ॥१-३७॥

यद्यप्येते न □श्यन्ति लोभो□हतचेतसः ।
कुलक्षयकृतं □ोषं मित्रद्रोहे च □ातकम□॥१-३८॥

कथं न ज्ञेयमस्माभिः □ा□ा□स्मान्निवर्तितुम□।
कुलक्षयकृतं □ोषं प्र□श्यद्भिर्जनार्□न ॥१-३९॥

कुलक्षये प्रणश्यन्ति कुलधर्माः सनातनाः ।
धर्मे नष्टे कुलं कृत्स्नमधर्मोऽभिभवत्युत ॥१-४०॥

अधर्माभिभवात्कृष्ण प्र□ुष्यन्ति कुलस्त्रियः ।
स्त्रीषु □ुष्टासु वार्ष्णेय जायते वर्णसंकरः ॥१-४१॥

संकरो नरकायैव कुलघ्नानां कुलस्य च ।
□तन्ति □ितरो ह्येषां लुप्त□िण्डो□कक्रियाः ॥१-४२॥

□ोषैरेतैः कुलघ्नानां वर्णसंकरकारकैः ।
उत्साद्यन्ते जातिधर्माः कुलधर्माश्च शाश्वताः ॥१-४३॥

उत्सन्नकुलधर्माणां मनुष्याणां जनार्□न ।
नरकेऽनियतं वासो भवतीत्यनुशुश्रुम ॥१-४४॥

अहो □त महत्□ा□ं कर्तुं व्यवसिता वयम□।
यद्राज्यसुखलोभेन हन्तुं स्वजनमुद्यताः ॥१-४५॥

य□ मामप्रतीकारमशस्त्रं शस्त्र□ाणयः ।
धार्तराष्ट्रा रणे हन्युस्तन्मे क्षेमतरं भवेत□॥१-४६॥

संजय उवाच

एवमुक्त्वार्जुनः संख्ये रथो□स्थ उ□ाविशत□।
विसृज्य सशरं चा□ं शोकसंविग्नमानसः ॥१-४७॥